

Sytuacja gospodarstw domowych w 2004 r. w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych¹

Umocnienie w 2004 r. pozytywnych tendencji wzrostowych zaobserwowanych w wielu dziedzinach polskiej gospodarki nie znalazło wyraźnego, bezpośredniego przełożenia na warunki życia przeciętnego Polaka. Na podstawie zrealizowanych w latach 2003-2004 badań budżetów gospodarstw domowych można wnioskować, iż sytuacja materialna ogółu gospodarstw była w 2004 r. zbliżona do notowanej rok wcześniej. W ujęciu realnym wskaźnik dynamiki dochodów wyniósł w 2004 r. 99,8%, a wydatków – 99,1%.

Udział dochodów z głównego źródła utrzymania w dochodzie rozporządzalnym w większości grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych był podobny, z wyjątkiem gospodarstw rolników, jak przed rokiem.

W strukturze ogółu wydatków w większości grup gospodarstw domowych wzrósł udział wydatków na żywność, zdrowie, transport, rekreację i kulturę; zmniejszył się natomiast udział kwot wydatkowanych na wyposażenie mieszkania oraz - pomimo wzrostu cen najmu mieszkania i nośników energii - wydatków związanych z jego użytkowaniem.

Obniżył się poziom ilościowego spożycia wielu podstawowych grup artykułów żywnościowych. Gospodarstwa domowe najbardziej obniżyły spożycie tłuszczów zwierzęcych, w tym masła, a ponadto mleka świeżego, cukru, mięsa surowego, mąki oraz kasz, ryżu i płatków. Więcej niż przed rokiem spożywano wysokogatunkowych wędlin i kielbas trwałych, tłuszczów roślinnych, makaronu.

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2004 roku zaobserwowano wysoki wzrost wyposażenia gospodarstw domowych w telefony komórkowe i sprzęt komputerowy. Ze sprzętu AGD wysoką dynamikę odnotowano w przypadku kuchenek mikrofalowych i zmywarek do naczyń.

W 2004 r., w porównaniu z rokiem 2003, nie zanotowano znaczących różnic w ocenach dotyczących zasięgu ubóstwa materialnego.

¹ Prezentowane w niniejszej informacji dane z badania budżetów gospodarstw domowych za 2003 r. różnią się od wyników wcześniej publikowanych przez GUS w tym zakresie. W 2004 r. w badaniach budżetów gospodarstw domowych zmieniony został bowiem system ważenia. Ze względu na konieczność zachowania porównywalności danych wyniki badania budżetów gospodarstw domowych za 2003 r. zostały powtórnie przeliczone w oparciu o nowy system wag.

DOCHODY²

Przeciętny miesięczny nominalny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych ogółem w 2004 r. wyniósł ok. 735 zł. Najwyższy poziom dochodów osiągnęły w analizowanym roku gospodarstwa pracujących na własny rachunek (o 27,2% wyższy od dochodu w gospodarstwach ogółem). Dochód wyższy od przeciętnego uzyskały ponadto gospodarstwa emerytów (o 18,2%) oraz pracowników (o 6,4%). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w pozostałych grupach gospodarstw był niższy od dochodu w gospodarstwach ogółem (u rolników – o 26,4%, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne - o 26,3%, rencistów – o 16,7%).

Zróźnicowanie poziomu nominalnego dochodu rozporządzalnego na osobę między poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw jest silnie związane z wielkością i składem osobowym tych gospodarstw.

Po zastosowaniu przeliczeń na całe przeciętne gospodarstwo okazuje się, że w 2004 r. najwyższy dochód rozporządzalny osiągnęły gospodarstwa pracujących na własny rachunek (ok. 3189 zł) oraz kolejno: pracowników (ok. 2542 zł), pracowników użytkujących gospodarstwo rolne (ok. 2408 zł), rolników (ok. 2213 zł), emerytów (ok. 1721 zł), rencistów (ok. 1304 zł).

W 2004 r. w skali ogółu gospodarstw domowych realny poziom dochodów nie uległ praktycznie zmianie w porównaniu z 2003 r. (Tabl.1). Wyraźne różnice poziomu dochodu rozporządzalnego między porównywanymi latami odnotowano natomiast w niektórych grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw. Najbardziej zmieniła się realna wartość dochodu rozporządzalnego w gospodarstwach domowych rolników – wzrost o 8,7%. Wyraźne polepszenie sytuacji dochodowej tej grupy gospodarstw wynikało bezpośrednio ze znacznego wzrostu (realnie o ponad 15%) dochodów jakie gospodarstwa te uzyskały w 2004 r. z pracy w użytkowanym gospodarstwie rolnym, czemu sprzyjały – jak można przypuszczać - zarówno bardzo dobre wyniki produkcji rolnej (głównie roślinnej), jak również fakt, iż w IV kwartale 2004 r. część rolników otrzymała już dopłaty z unijnych środków pomocowych.

Oprócz gospodarstw domowych rolników wzrost realnej wartości dochodów odnotowano także w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (o 1,4%). Istotne zmiany poziomu dochodu rozporządzalnego wystąpiły również u rencistów (spadek o 3,1%) oraz emerytów (spadek o 1,6%).

W 2004 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, nie stwierdzono istotnych zmian – poza gospodarstwami domowymi rolników - w strukturze nominalnego dochodu rozporządzalnego wg źródeł jego pozyskania. O ile w dochodzie rozporządzalnym gospodarstw domowych rolników udział dochodów z głównego źródła (z użytkowania gospodarstwa rolnego) wzrósł o 4,2 pkt procentowego (do 72,8%), to w pozostałych grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw zmiany nie przekraczały 1 pkt procentowego.

² Dane z badania budżetów gospodarstw domowych dotyczą dochodów netto.

Prezentacja przeciętnych poziomów dochodu rozporządzalnego poszczególnych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych nie odzwierciedla różnic w sytuacji dochodowej wewnątrz poszczególnych grup tych gospodarstw. Z badania budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2004 r. w gospodarstwach ogółem przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) wynosił 1536 zł na osobę i był ponad 7-krotnie wyższy od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa). W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost zróżnicowania dochodów gospodarstw domowych ogółem (w 2003 r. przewaga 6,5-krotna).

W najliczniej występujących w Polsce grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, tj. w gospodarstwach pracowników oraz ujętych łącznie gospodarstwach emerytów i rencistów przewaga poziomu dochodu rozporządzalnego osób najzamożniejszych nad najbiedniejszymi była w tym samym czasie odpowiednio 5,8-krotna oraz 4,4-krotna (w 2003 r. – 5,5-krotna i 4,4-krotna). W gospodarstwach pracowników przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę 20% osób najzamożniejszych wyniósł w 2004 r. 1653 zł, a u emerytów i rencistów – 1375 zł.

W 2004 r. w gospodarstwach ogółem 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej dysponowało, podobnie jak przed rokiem, ok. 44% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych, podczas gdy 20% osób pozostających w sytuacji najgorszej – ok. 6%.

WYDATKI

Poziom przeciętnych miesięcznych nominalnych wydatków w gospodarstwach domowych ogółem w 2004 r. wyniósł ok. 695 zł w przeliczeniu na osobę, w tym na towary i usługi konsumpcyjne – ok. 666 zł. Różnice w poziomie przeciętnych miesięcznych wydatków na osobę między poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych były stosunkowo duże. Jeśli za punkt odniesienia przyjmie się przeciętne miesięczne wydatki gospodarstw ogółem, to poziom wydatków wyższy od przeciętnego osiągnęły gospodarstwa pracujących na własny rachunek (o 23,0%), emerytów (o 20,6%) oraz pracowników (o 3,3%), a poziom niższy – gospodarstwa domowe rolników (o 27,0%), pracowników użytkujących gospodarstwo rolne (o 25,8%) oraz rencistów (o 10,9%).

W 2004 r. w gospodarstwach ogółem realne wydatki na towary i usługi konsumpcyjne były niższe niż przed rokiem - o 0,9%. Relatywnie większe zmiany odnotowano w gospodarstwach rencistów - w ujęciu realnym spadek wartości wydatków o 2,7% oraz rolników – wzrost o 3,1%. Oprócz gospodarstw rencistów obniżenie realnej wartości wydatków odnotowano w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (o 1,5%), emerytów (o 1,4%) i pracowników (o 1,1%). Realny wzrost wydatków nastąpił, oprócz gospodarstw domowych rolników, również u pracowników użytkujących gospodarstwo rolne (o 1,2%).

W strukturze wydatków ogółu badanych gospodarstw domowych nie odnotowano znaczących różnic w porównaniu z 2003 r. Zmiany udziału wydatków na podstawowe dla

funkcjonowania gospodarstwa grupy potrzeb, takie jak żywność i napoje bezalkoholowe, użytkowanie mieszkania oraz transport zawierały się w granicach 0,3-0,7 pkt procentowego. Wzrost lub spadek udziału wydatków na każdą z pozostałych grup potrzeb nie przekraczał 0,2 pkt (strukturę wydatków gospodarstw domowych w 2004 r. zaprezentowano w tabl. 2).

W odniesieniu do poszczególnych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych różnice w udziale wydatków na kluczowe, z punktu widzenia warunków życia, grupy potrzeb były jednak w porównywanym czasie zdecydowanie wyraźniejsze. Największe zmiany wystąpiły w udziale wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na transport w gospodarstwach domowych rolników (odpowiednio: spadek o 2,3 pkt – do 38,0% i wzrost o 2,2 pkt – do 10,8%), a w przypadku wydatków na transport także i w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (wzrost udziału o 1,3 pkt – do 13,5%). Relatywnie większe zmiany odnotowano również w przypadku wydatków związanych z użytkowaniem mieszkania w gospodarstwach domowych pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, pracowników oraz emerytów (spadek odpowiednio o: 1,0 pkt – do 15,0%; 0,8 pkt – do 19,3%; 0,8 pkt – do 23,8%).

Czynnikiem istotnie różnicującym poziom i strukturę wydatków gospodarstw domowych jest ich sytuacja dochodowa. Wyraża się to m.in. w większym obciążeniu budżetów rodzin najuboższych wydatkami na zaspokojenie kluczowych potrzeb, czyli wydatkami na żywność oraz stałe opłaty mieszkaniowe. W 2004 r. w budżetach 20% osób o najniższych dochodach w gospodarstwach domowych ogółem wydatki te stanowiły łącznie 54,0% (w gospodarstwach pracowników – 57,9%, a w gospodarstwach emerytów i rencistów – 58,8%). Natomiast u 20% osób o najwyższych dochodach wydatki podstawowe nie sięgały połowy ogółu wydatków (w gospodarstwach ogółem – 35,7%, pracowników – 31,4%, emerytów i rencistów – 42,4%).

W 2004 r. poziom przeciętnych miesięcznych wydatków 20% osób o najwyższych dochodach w gospodarstwach ogółem wynosił 1318 zł na osobę i był 4,2-krotnie wyższy od poziomu wydatków 20% osób o najniższych dochodach. W gospodarstwach pracowników 20% osób najzamożniejszych wydawało przeciętnie miesięcznie 1419 zł na osobę, tj. 4,6-krotnie więcej niż 20% osób najbiedniejszych, a w gospodarstwach emerytów i rencistów - 1288 zł na osobę, tj. 3,7-krotnie więcej. W porównaniu z rokiem poprzednim w relacjach między poziomami wydatków osób najbogatszych i najbiedniejszych w gospodarstwach domowych ogółem, jak i w dwu wymienionych grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw nie odnotowano istotnych zmian.

W obydwu porównywanych latach między osobami najzamożniejszymi i najbiedniejszymi najmniej zróżnicowane były wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe (2-krotna przewaga wydatków osób o najwyższych dochodach nad wydatkami osób najbiedniejszych). Znacznie bardziej różniły się między porównywanymi grupami osób wydatki na towary nieżywnościowe i usługi, przy czym skala różnic zależała od grupy potrzeb i grupy społeczno-ekonomicznej gospodarstw (w gospodarstwach ogółem, w tym u pracowników przewaga była przeciętnie ok. 6-krotna, a u emerytów i rencistów - ok. 5-krotna).

SPOŻYCIE ILOŚCIOWE ŻYWNOŚCI

Z badań budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2004 r. nastąpił spadek, w porównaniu z rokiem poprzednim, spożycia większości podstawowych grup artykułów żywnościowych. Fakt ten pozostaje w ścisłej korelacji z wyraźnym wzrostem cen żywności obserwowanym od maja 2004 r. Nie we wszystkich jednak grupach artykułów korelacja ta była równie silna. Wyraźny związek obserwowano w przypadku artykułów pozostających poza "koszykiem pierwszej potrzeby". I tak np. w wyniku znacznego wzrostu cen owoców południowych, w tym głównie bananów gospodarstwa domowe wyraźnie ograniczyły ich spożycie. W przypadku artykułów, których spożycie trudno ograniczyć wzrost cen nie był już tak ważący. Nie odnotowano bowiem wyraźnego przełożenia wzrostu cen na poziom konsumpcji takich artykułów jak pieczywo, cukier, czy też mięso i niektóre jego przetwory. Zauważono jednak, że często artykuły droższe zastępowano tańszymi. Zjawisko to było szczególnie widoczne w przypadku spożycia tłuszczów. Wysoki wzrost cen tłuszczów zwierzęcych przy równoczesnym relatywnie mniejszym wzroście cen tłuszczów roślinnych spowodował, że - niezależnie od zmieniających się w ostatnich latach preferencji konsumenckich - gospodarstwa domowe znacznie ograniczyły w 2004 r. spożycie tych pierwszych, a wśród nich szczególnie masła, na rzecz margaryny i innych tłuszczów roślinnych. Poziom spożycia wybranych artykułów żywnościowych w 2004 r. zaprezentowano w tabl. 4., a jego dynamikę, w stosunku do 2003 r. – w tabl. 5.

WYPOSAŻENIE W PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych wykazały, że w 2004 r., w porównaniu z 2003 r., nastąpiła dalsza poprawa wyposażenia gospodarstw domowych w wiele dóbr trwałego użytku. Dobrami, w przypadku których odnotowano najwyższe dynamiki wzrostu były : komputer osobisty, w tym z dostępem do Internetu, drukarka, telefon komórkowy, a spośród sprzętu gospodarstwa domowego – zmywarka do naczyń oraz kuchenka mikrofalowa.

W 2004 r. komputer osobisty znajdował się w co trzecim gospodarstwie domowym, w tym z dostępem do Internetu – w prawie co piątym. Najlepiej w sprzęt ten wyposażone były gospodarstwa pracujących na własny rachunek oraz pracowników (ponad połowa gospodarstw każdej z wymienionych grup), przy czym najwidoczniejszą poprawę wyposażenia, w stosunku do roku poprzedniego, odnotowano w gospodarstwach domowych powiązanych z rolnictwem, w tym szczególnie u rolników (w 2004 r. co czwarte gospodarstwo rolników posiadało komputer osobisty, przy czym dostęp do Internetu był sporadyczny).

W ścisłym związku z komputerem pozostaje drukarka. W 2004 r. posiadało ją przeciętnie blisko co czwarte gospodarstwo, przy czym najczęściej obecność jej rejestrowano w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (w co drugim gospodarstwie).

W telefon komórkowy wyposażonych było w 2004 r. 54% ogółu gospodarstw. Jego posiadaniem charakteryzowała się zdecydowana większość (85%) gospodarstw pracujących na własny rachunek, $\frac{3}{4}$ gospodarstw pracowników (ponad 75%), ponad

połowa (ok. 63%) gospodarstw pracowników użytkujących gospodarstwo rolne i blisko połowa (47%) gospodarstw rolników. U rolników wzrost wyposażenia w "komórkę" był, w porównaniu z 2003 r., największy spośród wszystkich grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw.

Pomimo relatywnie wysokich dynamik wzrostu wyposażenia gospodarstw domowych w zmywarkę do naczyń (przeciętnie o 29%) obecność jej wśród sprzętów wyposażających gospodarstwo była, poza gospodarstwami pracujących na własny rachunek, raczej śladowa (przeciętnie 4% gospodarstw wyposażonych).

Zdecydowanie częściej niż w przypadku zmywarki wśród sprzętów gospodarstwa domowego odnotowywano w 2004 r. obecność kuchenki mikrofalowej. Posiadało ją przeciętnie co 3-4 gospodarstwo, a najwyższymi wskaźnikami wyposażenia charakteryzowały się gospodarstwa pracujących na własny rachunek (ok. 53% gospodarstw wyposażonych).

Należy nadmienić również, że w 2004 r. zmalał odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w sprzęt audio-video tzw. "starej generacji" (magnetowidy, odtwarzacze, radiomagnetofony, odtwarzacze płyt kompaktowych) przy równoczesnym wzroście odsetka gospodarstw wyposażonych w sprzęt audio-video "nowszej generacji" (wieże, odtwarzacze DVD itp.).

Poziom i dynamikę wyposażenia w opisane wyżej oraz inne przedmioty trwałego użytkowania zaprezentowano w tabl. 6.

ZASIĘG UBÓSTWA

Odzwierciedleniem nierówności w sytuacji dochodowej i poziomie spożycia polskiego społeczeństwa są oceny dotyczące zagrożenia ubóstwem. W 2004 r., w porównaniu z rokiem 2003, nie zanotowano znaczących różnic w ocenach dotyczących skali tego zjawiska.

Zasięg ubóstwa skrajnego, za granicę którego przyjęto poziom minimum egzystencji³ oszacowano w 2004 r. na ok. 12% wobec ok. 11% w 2003 r. Odsetek osób żyjących w rodzinach, w których poziom wydatków był niższy od tak zwanej ustawowej granicy ubóstwa⁴ wyniósł w 2004 r. ponad 19% (w 2003 r. – ok. 18%). Na takim samym jak w 2003 r. poziomie – ok. 20% - kształtował się zasięg ubóstwa relatywnego⁵.

Wskaźnikiem odzwierciedlającym postrzeganie własnego poziomu życia przez społeczeństwo są m.in. oceny dotyczące zasięgu ubóstwa subiektywnego. Odsetek gospodarstw domowych, których poziom dochodów był niższy od subiektywnych granic ubóstwa szacowanych według metody lejdejskiej⁶ wyniósł w końcu 2004 r. 27,3% (wobec 28% w końcu 2003 r.).

³ Minimum egzystencji ustalane przez IPiSS uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

⁴ Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego.

⁵ 50% średnich miesięcznych wydatków ogółu gospodarstw domowych z uwzględnieniem skali ekwiwalentności OECD.

⁶ Subiektywne granice ubóstwa dla określonego typu gospodarstw domowych odpowiadają w przybliżeniu poziomowi dochodów deklarowanych przez respondentów jako ledwie wystarczające.

Dla oceny zjawiska ubóstwa istotne jest również określenie jego głębokości, której powszechnie stosowaną miarą jest wskaźnik luki dochodowej lub wydatkowej⁷. Z badań budżetów gospodarstw domowych wynika, że w 2004 r. wskaźnik średniej luki wydatkowej dla gospodarstw żyjących w sferze ubóstwa relatywnego wyniósł 23% (tak samo jak w 2003 r.), natomiast dla gospodarstw o wydatkach niższych od ustawowej granicy ubóstwa - 24% (w 2003 r. - 22%). Poziom wydatków gospodarstw domowych ze sfery ubóstwa skrajnego był w 2004 r. niższy średnio o 21% od minimum egzystencji przyjętego za granicę ubóstwa (w 2003 r. - o 20% niższy). W przypadku gospodarstw żyjących w sferze ubóstwa subiektywnego średnia luka dochodowa wynosiła zarówno w 2003 r., jak i w 2004 r. 27%.

Wyniki badań z 2004 r. potwierdzają wnioski z lat poprzednich dotyczące wpływu czynników społeczno-ekonomicznych na zróżnicowanie zasięgu ubóstwa w Polsce.

Czynnikiem decydującym o statusie społecznym, w tym o sytuacji materialnej jednostki i jej rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby wykluczone z rynku pracy na skutek bezrobocia. W 2004 r. wśród gospodarstw domowych, w skład których wchodziła przynajmniej jedna osoba bezrobotna, stopa ubóstwa skrajnego wynosiła ok. 26%, podczas gdy wśród gospodarstw, w których nie było osób bezrobotnych - ok. 8%. Zasięg ubóstwa jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, a więc w zależności od przeważającego źródła dochodów. W najtrudniejszej sytuacji były rodziny, których podstawę utrzymania stanowiły świadczenia społeczne inne niż emerytura lub renta (stopa ubóstwa skrajnego - ok. 34%). Bardziej niż przeciętnie narażeni na ubóstwo są członkowie gospodarstw powiązanych z rolnictwem (15-20% osób żyjących poniżej minimum egzystencji) oraz gospodarstw, których podstawę utrzymania stanowiły renty (ok. 17% w sferze ubóstwa skrajnego). Pauperyzacji sprzyja również wykonywanie niskopłatnej pracy. Dotyczy to głównie osób o niskim poziomie wykształcenia, pracujących na stanowiskach robotniczych. W rodzinach, których główny strumień dochodów pochodził z pracy najemnej na stanowisku robotniczym stopa ubóstwa skrajnego kształtowała się na poziomie 15% (wobec 2% wśród gospodarstw utrzymujących się głównie z pracy najemnej na stanowiskach nierobotniczych).

Ubóstwem w Polsce relatywnie częściej zagrożeni są ludzie młodzi, w tym w dużej części dzieci, głównie z rodzin wielodzietnych. W 2004 r. poniżej minimum egzystencji żyło ok. 40% osób w rodzinach małżeństw z 4 i więcej dzieci na utrzymaniu, ok. 21% osób - w rodzinach małżeństw z 3 dzieci na utrzymaniu i ok. 15% - w rodzinach niepełnych (samotnych matek lub ojców z dziećmi na utrzymaniu).

Występujące w Polsce różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego między miastem a wsią oraz między poszczególnymi regionami znajdują swe odzwierciedlenie w danych dotyczących zasięgu ubóstwa. Relatywnie najczęściej w ubóstwie żyją rodziny na wsi oraz w małych miasteczkach, a najrzadziej ubóstwem dotknięci są mieszkańcy dużych aglomeracji miejskich. W 2004 r. w skrajnym ubóstwie w miastach żyło ok. 8% osób, w tym w dużych ośrodkach miejskich liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców - ok. 4%, natomiast w miastach do 20 tys. mieszkańców - ok. 12%. Na wsi poniżej granicy ubóstwa przyjętej na poziomie minimum egzystencji żyło 18,5% osób. Najwyższym odsetkiem ubogich osób na wsi odznaczały się gospodarstwa

⁷ Wskaźnik ten informuje o ile procent przeciętne dochody (wydatki) gospodarstw uznanych za ubogie są niższe od wartości przyjętej za granicę ubóstwa.

nie mające własnego gospodarstwa rolnego i utrzymujące się głównie ze źródeł niezarobkowych innych niż emerytura i renta (45%).

Ogólnie można stwierdzić, że na syndrom głębokiego ubóstwa w Polsce składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, z wielodzietnością oraz z faktem zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym.

Pamiętać przy tym należy, że masowe badania statystyczne nie wykazują ubóstwa związanego z dysfunkcjami rodziny: ciężką chorobą, starością, czy też ze środowiskami patologii społecznej. Poza tymi badaniami jest również charakteryzująca się głębokim ubóstwem grupa osób bezdomnych.

Opracowanie:

Wydział Warunków Życia Ludności

**TABL. 1. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-
EKONOMICZNYCH W 2004 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracu- jących na własny rachu- nek	emerytów i rencistów		
						razem	eme- rytów	ren- cistów
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY w zł....	735,40	782,26	542,27	541,00	935,12	779,22	869,01	612,34
w tym dochód do dyspozycji w zł.....	706,34	757,57	523,32	516,64	903,03	736,27	817,91	584,52
2003 = 100 (nominalnie)								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	103,3	102,8	103,0	113,2	104,7	102,3	102,0	100,7
w tym dochód do dyspozycji	103,4	103,0	102,9	112,4	105,5	102,4	101,9	101,0
2003 = 100 (realnie)								
DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY	99,8	99,7	99,1	108,7	101,4	98,6	98,4	96,9
w tym dochód do dyspozycji	99,9	99,8	99,0	108,0	102,2	98,6	98,3	97,2
W ODSETKACH DOCHODU ROZPORZĄDZALNEGO								
Dochód z pracy najemnej	45,5	81,2	60,9	0,1	13,5	8,2	7,8	9,2
w tym z pracy dorywczej...								
Dochód z indywidualnego gospodarstwa rolnego/działki	4,1	0,2	13,0	72,8	0,1	0,9	0,7	1,5
Dochód z pracy na własny rachunek.....	8,0	1,7	1,2	1,8	74,7	1,0	1,0	1,3
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i świadczeń z pomocy społecznej.....	35,4	10,2	20,1	21,8	7,1	84,9	86,3	81,1
w tym z:								
emerytur	19,9	2,5	7,6	9,8	2,2	58,3	78,9	3,9
rent inwalidzkich	5,8	1,8	4,6	6,2	1,4	13,7	3,5	40,6
zasiłków dla bezrobotnych	0,7	0,5	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,6
Dochód z własności oraz z wynajmu budynków i budowli nie związanych z działalnością gospodarczą	0,4	0,3	0,1	0,1	0,7	0,3	0,3	0,1
Pozostały dochód.....	6,6	6,4	4,7	3,4	3,9	4,7	3,9	6,8
w tym dary od osób prywatnych.....	5,6	5,4	3,6	2,8	3,1	3,8	3,1	5,7

TABL. 2. **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI GOSPODARSTWA DOMOWEGO NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2004 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracują- cych na własny rachu- nek	emerytów i rencistów		
						razem	eme- rytów	ren- cistów
WYDATKI GOSPODARSTWA DOMOWEGO w zł	694,70	717,90	515,46	507,33	854,74	761,44	838,08	619,00
W ODSETKACH								
Towary i usługi konsumpcyjne	95,8	96,6	96,3	95,2	96,2	94,4	93,9	95,5
w tym:								
żywność i napoje bezalkoholowe	28,1	25,4	34,4	38,0	23,4	29,9	28,9	32,4
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	2,7	2,9	2,7	2,9	2,6	2,4	2,3	2,7
towary nieżywnościowe i usługi	64,0	67,1	57,4	53,7	69,1	61,4	62,0	59,8
odzież i obuwie	4,9	5,7	5,8	5,3	6,0	3,4	3,4	3,3
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	20,3	19,3	15,0	14,0	17,3	23,9	23,8	24,3
w tym stałe opłaty mieszkaniowe ^{a)}	16,1	15,6	9,7	9,7	13,3	19,4	19,2	20,0
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	4,9	5,2	4,9	4,7	4,8	4,6	4,8	4,3
zdrowie	5,0	3,6	3,5	4,1	3,5	8,2	8,5	7,6
w tym:								
leki	3,3	1,9	2,2	2,6	1,6	6,1	6,2	5,8
usługi medyczne	1,4	1,3	1,1	1,4	1,5	1,5	1,6	1,4
transport	9,1	10,4	11,9	10,8	13,5	5,6	5,8	5,0
łącznie	4,7	4,9	4,0	4,1	5,2	4,5	4,4	4,6
rekreacja i kultura	6,8	8,0	4,8	4,5	8,9	5,2	5,4	4,7
w tym artykuły przeznaczone do celów edukacyjnych	0,6	0,8	1,0	1,0	0,9	0,2	0,2	0,3
edukacja	1,5	2,2	1,6	1,0	2,1	0,5	0,4	0,6
restauracje i hotele	1,8	2,3	0,8	0,6	2,6	1,0	0,9	1,2
inne towary i usługi	5,0	5,5	5,1	4,6	5,2	4,5	4,6	4,2
w tym higiena osobista	2,6	3,0	2,1	1,8	3,0	2,0	2,0	2,0
Wydatki pozostałe	4,2	3,4	3,7	4,8	3,8	5,6	6,1	4,5
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	3,6	2,9	3,3	4,6	2,9	4,9	5,3	3,9

a) Najem mieszkania lub domu, zimna woda, energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał).

TABL. 3. DYNAMIKA PRZECIETNYCH MIESIĘCZNYCH WYDATKÓW NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2004 R. (2003 = 100)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracownik	pracownik użytkujących gospodarstwo rolne	rolników	pracujących na własny rachunek	emerytów i rencistów		
						razem	emerytów	rencistów
WYDATKI GOSPODARSTWA DOMOWEGO nominalnie	102,5	101,9	105,2	108,3	101,0	102,4	102,3	100,7
Towary i usługi konsumpcyjne	102,6	102,0	105,2	107,3	101,7	102,5	102,2	101,1
w tym:								
żywność i napoje bezalkoholowe	103,6	103,3	106,3	102,0	102,5	104,3	104,8	102,1
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.....	98,4	98,7	98,2	96,3	95,3	98,5	99,1	96,7
towary nieżywnościowe i usługi.....	102,2	101,6	104,6	112,1	101,4	101,7	101,2	100,7
odzież i obuwie	98,8	98,8	103,4	110,1	94,4	96,4	96,0	95,2
użytkowanie mieszkania i nośniki energii.....	98,9	98,0	98,8	103,3	98,2	99,5	98,9	98,9
w tym stałe opłaty mieszkaniowe ^{a)}	99,3	99,4	102,9	97,3	99,3	98,8	98,3	98,2
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	100,0	100,6	108,7	106,4	91,2	98,3	98,2	95,6
zdrowie	105,7	108,5	98,2	109,9	108,1	106,1	105,9	103,7
w tym:								
leki	102,6	103,4	101,3	103,2	100,5	105,0	104,4	103,5
usługi medyczne	111,9	115,2	94,2	121,7	114,9	109,5	109,1	107,5
transport	108,5	104,0	112,2	136,3	111,7	110,7	110,8	107,1
łączość	102,4	102,1	108,1	109,4	95,5	103,0	101,9	103,4
rekreacja i kultura	105,9	106,3	103,8	110,8	108,5	102,0	101,7	99,5
w tym artykuły przeznaczone do celów edukacyjnych.....	101,8	102,2	101,6	90,7	112,2	89,7	94,7	87,2
edukacja	101,3	101,6	109,4	91,7	96,6	99,7	96,1	107,1
restauracje i hotele	104,7	103,0	94,1	122,0	108,0	104,3	100,3	111,8
inne towary i usługi	102,6	102,4	107,3	113,1	97,6	101,8	100,1	103,4
w tym higiena osobista	101,5	101,0	104,8	98,6	100,1	101,7	101,3	100,6
Wydatki pozostałe	100,0	98,2	105,9	132,5	86,1	102,1	103,2	94,4
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	100,9	100,1	109,4	133,1	85,3	101,7	102,8	93,7
WYDATKI GOSPODARSTWA DOMOWEGO realnie	99,0	98,7	101,2	104,1	97,8	98,7	98,6	97,0
w tym:								
Towary i usługi konsumpcyjne	99,1	98,9	101,2	103,1	98,5	98,7	98,6	97,3

a) Najem mieszkania lub domu, zimna woda, energia (elektryczna, ciepła, gaz, opał).

**TABL. 4. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE^{a)} NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W 2004 R.**

ARTYKUŁY ŻYWNOŚCIOWE	Jednos- tka miary	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
			pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracy- ujących na własny rachu- nek	emerytów i rencistów		
							razem	eme- rytów	ren- cistów
Pieczywo	kg	6,08	5,46	6,69	7,42	5,02	6,77	6,71	6,89
Makaron	kg	0,38	0,34	0,34	0,35	0,32	0,48	0,50	0,45
Mąka	kg	1,09	0,75	1,45	1,82	0,73	1,46	1,50	1,39
Kasze, ryż, płatki	kg	0,28	0,22	0,27	0,28	0,25	0,39	0,42	0,34
Mięso	kg	5,43	4,76	5,56	6,79	4,96	6,41	6,62	6,02
w tym:									
mięso surowe	kg	3,06	2,62	3,22	4,14	2,86	3,63	3,76	3,37
w tym drób	kg	1,50	1,27	1,50	1,75	1,27	1,90	1,95	1,81
przetwory mięsne i inne produkty zawierające mięso ..	kg	2,23	2,02	2,23	2,56	1,99	2,59	2,66	2,47
w tym wędliny wysokogatunko- we i kielbasy trwałe ^{b)}	kg	0,49	0,49	0,39	0,45	0,60	0,54	0,60	0,43
Ryby ^{c)}	kg	0,41	0,37	0,32	0,34	0,40	0,52	0,58	0,43
Mleko świeże	l	4,60	3,47	5,61	7,39	3,67	5,79	5,97	5,45
Sery	kg	0,87	0,85	0,75	0,78	0,92	1,00	1,08	0,85
Śmietana i śmietanka ..	l	0,44	0,35	0,51	0,56	0,35	0,56	0,58	0,52
Jaja	szt	14,89	12,85	15,57	17,79	13,01	17,94	18,49	16,93
Tłuszcze	kg	1,57	1,35	1,57	1,73	1,28	1,97	2,00	1,90
tłuszcze zwierzęce ..	kg	0,55	0,44	0,57	0,70	0,52	0,73	0,78	0,65
w tym masło	kg	0,33	0,30	0,27	0,31	0,38	0,43	0,48	0,36
tłuszcze roślinne	kg	1,02	0,91	1,00	1,04	0,77	1,23	1,22	1,25
w tym margaryna i inne twarde tłuszcze roślinne		0,55	0,51	0,58	0,59	0,37	0,63	0,60	0,68
Owoce	kg	3,91	3,52	3,78	3,97	3,79	4,78	5,16	4,07
Warzywa	kg	5,42	4,45	6,01	6,48	4,57	6,86	7,22	6,21
Ziemniaki	kg	6,91	5,57	8,11	8,99	5,10	8,56	8,68	8,34
Cukier	kg	1,62	1,24	1,96	2,29	1,16	2,11	2,20	1,94

a) Bez spożycia w placówkach gastronomicznych. b) Polędwica, szynka, baleron i kielbasy trwałe. c) Bez wyrobów garmażeryjnych i panierowanych.

TABL. 5. **DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO SPOŻYCIA^{a)} NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W 2004 R. (2003 = 100)**

ARTYKUŁY ŻYWNOŚCIOWE	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracu- jących na własny rachunek	emerytów i rencistów		
						razem	eme- rytów	ren- cistów
Pieczywo	98,5	98,6	99,3	97,9	97,1	99,3	99,7	98,9
Makaron.....	102,7	103,0	109,7	106,1	94,1	102,1	104,2	97,8
Mąka.....	96,5	97,4	94,8	94,3	88,0	99,3	99,3	99,3
Kasze, ryż, płatki	96,6	100,0	103,8	84,8	100,0	95,1	95,5	94,4
Mięso	97,1	96,9	98,2	94,7	93,6	98,9	99,8	96,8
w tym:								
mięso surowe	96,2	96,7	96,7	95,4	91,7	98,1	98,9	95,2
w tym drób.....	97,4	97,7	98,7	102,9	94,8	98,4	100,0	95,3
przetwory mięsne i inne produkty zawierające mięso	99,1	98,1	102,3	96,6	97,5	101,2	101,5	100,0
w tym wędliny wysokogatunkowe i kielbasy trwałe ^{b)} ..	111,4	108,9	114,7	112,5	111,1	108,0	107,1	107,5
Ryby ^{c)}	100,0	97,4	106,7	94,4	95,2	100,0	101,8	97,7
Mleko świeże	94,1	95,3	95,6	89,9	90,6	95,1	95,5	93,6
Sery	97,8	98,8	97,4	92,9	103,4	99,0	100,0	94,4
Śmietana i śmietanka	100,0	100,0	102,0	91,8	97,2	101,8	103,6	98,1
Jaja	98,2	97,8	99,3	97,3	95,2	100,2	102,1	96,5
Tłuszcze	97,5	97,8	100,0	92,5	95,5	99,5	99,5	97,9
tłuszcze zwierzęce	90,2	89,8	96,6	84,3	96,3	93,6	94,0	91,5
w tym masło	89,2	90,9	96,4	91,2	100,0	91,5	92,3	90,0
tłuszcze roślinne.....	103,0	102,2	102,0	100,0	97,5	102,5	103,4	102,5
w tym margaryna i inne twarde tłuszcze roślinne ...	103,8	104,1	101,8	103,5	97,4	105,0	105,3	104,6
Owoce	98,0	97,2	102,2	100,8	96,9	98,8	98,3	98,3
Warzywa	97,7	97,4	99,3	96,3	93,6	99,1	100,3	96,6
Ziemniaki.....	97,1	99,8	100,1	90,8	94,1	96,1	95,7	96,5
Cukier	95,9	96,9	100,0	98,7	89,9	95,5	97,3	91,9

a) Bez spożycia w placówkach gastronomicznych. b) Polędwica, szynka, baleron i kielbasy trwałe. c) Bez wyrobów garmazeryjnych i panierowanych.

**TABL. 6. WYPOSAŻENIE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)}
GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH W 2004 R.**

PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracują- cych na własny rachunek	emerytów i rencistów		
						razem	eme- rytów	ren- cistów
	w % gospodarstw wyposażonych w dane dobro							
Odbiornik telewizyjny	97,6	98,3	99,2	98,2	97,7	97,5	97,6	97,3
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej.....	48,9	61,4	32,5	22,5	63,2	41,9	44,5	36,6
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża).....	42,3	62,4	49,6	34,7	67,3	19,9	19,1	21,7
Radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych.....	19,4	27,2	22,1	16,8	33,4	10,1	9,9	10,4
Radiomagnetofon	37,3	37,6	46,5	46,7	37,2	34,9	34,6	35,5
Odtwarzacz płyt kompaktowych.....	7,8	12,0	5,9	4,4	17,1	3,4	3,4	3,2
Odbiornik radiowy.....	55,2	46,0	55,5	60,8	48,3	66,1	67,8	62,7
Magnetowid odtwarzacz	47,6	62,7	57,2	40,4	67,8	31,3	32,2	29,6
Odtwarzacz DVD	11,7	19,3	9,0	5,0	28,0	4,0	4,2	3,7
Kamera wideo.....	5,1	7,8	3,7	1,3	16,7	1,8	2,0	1,3
Komputer osobisty.....	32,9	51,6	36,2	24,8	64,9	12,0	11,8	12,4
z dostępem do Internetu	16,9	27,9	11,7	6,4	41,5	5,8	6,2	5,0
bez dostępu do Internetu	16,5	24,6	24,9	18,4	25,1	6,4	5,8	7,6
Drukarka	22,7	35,7	24,3	15,4	51,2	7,9	8,1	7,7
Telefon komórkowy	54,0	75,4	63,4	47,3	85,0	28,7	27,9	30,3
prywatny	52,1	72,7	62,3	47,2	74,6	28,4	27,5	30,0
służbowy	5,1	8,8	2,9	0,3	22,7	0,6	0,7	0,5
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna	96,5	97,4	99,2	98,4	97,1	96,1	96,5	95,3
pralka i wirówka elektryczna.....	31,1	19,4	52,7	64,0	17,1	37,9	36,2	41,3
pralka automatyczna	77,3	88,0	73,2	60,5	91,0	69,1	71,6	64,1
Odkurzacz elektryczny ...	92,7	95,9	95,4	90,0	95,1	90,7	91,8	88,5
Chłodziarka lub zamrażarka	98,3	98,6	99,5	98,9	98,2	98,2	98,5	97,6
chłodziarka	97,7	98,1	98,6	97,6	97,7	97,6	97,9	96,9
zamrażarka	33,1	29,3	67,4	76,7	39,4	28,2	28,2	28,0
Kuchenka mikrofalowa ...	28,6	39,5	30,5	23,7	52,6	16,2	16,5	15,6
Robot kuchenny.....	54,2	65,1	67,2	61,1	70,1	41,1	42,8	37,7
Zmywarka do naczyń	4,0	5,7	2,2	2,9	15,6	1,6	1,9	10,0
Maszyna do szycia	39,6	36,6	52,1	46,7	39,8	41,8	43,5	38,4
Rower (bez dziecięcego)	61,8	68,1	90,3	92,5	72,8	48,2	48,0	48,6
Motocykl, skuter, motorower.....	3,1	2,7	9,7	9,7	4,3	1,7	1,6	20,0
Samochód osobowy	46,0	56,9	76,5	72,8	80,9	27,5	29,7	23,1

a) Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

**TABL. 6. WYPOSAŻENIE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^{a)}
GOSPODARSTW DOMOWYCH WEDŁUG GRUP SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH
W 2004 R. (DOK.)**

PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA	Ogółem	W tym gospodarstwa domowe						
		pracow- ników	pracow- ników użytku- jących gospo- darstwo rolne	rolników	pracują- cych na własny rachunek	emerytów i rencistów		
						razem	eme- rytów	ren- cistów
	dynamika wyposażenia % gospodarstw domowych wyposażonych w 2003 r. = 100							
Odbiornik telewizyjny	99,6	99,6	99,6	100,2	98,9	99,8	99,4	100,7
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej.....	100,2	99,0	95,6	99,6	98,8	101,5	102,3	98,1
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża).....	101,4	98,7	103,8	106,8	98,0	102,1	101,6	104,8
Radiomagnetoфон	82,9	75,5	80,7	92,3	72,1	93,6	93,0	95,2
Odtwarzacz płyt kompaktowych.....	75,0	75,0	52,7	55,7	83,4	75,6	73,9	72,7
Odbiornik radiowy.....	104,5	107,5	102,6	102,7	104,8	104,4	104,8	103,3
Magnetowid odtwarzacz ..	95,2	91,8	97,9	93,7	91,7	99,1	99,7	97,4
Kamera wideo.....	102,0	101,3	154,2	108,3	91,8	100,0	95,2	100,0
Komputer osobisty.....	123,2	118,3	132,6	149,4	115,5	127,7	131,1	122,8
z dostępem do Internetu	132,0	128,6	120,6	136,2	121,3	145,0	151,2	131,6
bez dostępu do Internetu	116,2	108,8	139,9	152,1	107,3	118,5	116,0	120,6
Drukarka	120,7	117,0	130,6	151,0	111,8	123,4	128,6	118,5
Telefon komórkowy	121,6	115,6	130,2	136,3	106,3	131,7	133,5	130,0
prywatny	122,3	116,1	131,7	137,2	107,2	132,7	133,5	131,0
służbowy	118,6	122,2	111,5	75,0	103,7	85,7	100,0	83,3
Pralka i wirówka elektryczna lub pralka automatyczna	99,8	100,1	100,0	100,2	99,2	99,5	99,6	99,3
pralka i wirówka elektryczna.....	91,2	93,3	90,7	96,1	90,5	91,3	91,9	91,0
pralka automatyczna ..	102,1	100,7	103,8	105,2	100,0	102,5	102,0	102,9
Odkurzacz elektryczny ...	100,2	99,9	100,1	100,7	99,8	100,9	100,5	101,4
Chłodziarka lub zamrażarka	100,1	100,0	100,1	100,3	99,8	100,0	99,9	99,9
chłodziarka	100,2	100,1	100,3	100,2	99,7	100,0	100,0	100,0
zamrażarka	101,2	100,7	98,1	99,5	94,5	103,7	101,4	107,7
Kuchenka mikrofalowa ...	114,9	110,0	125,5	119,1	109,1	120,9	121,3	118,2
Robot kuchenny.....	102,7	102,7	98,8	103,6	101,9	102,5	101,9	102,7
Zmywarka do naczyń	129,0	129,5	129,4	103,6	121,9	133,3	135,7	142,9
Maszyna do szycia	96,4	97,1	100,2	94,3	99,5	95,4	95,6	94,1
Rower (bez dziecięcego)	102,5	101,5	101,5	101,0	103,9	103,2	104,6	100,8
Motocykl, skuter, motorower.....	96,9	90,0	109,0	101,0	113,2	81,0	80,0	87,0
Samochód osobowy	102,9	99,5	101,9	100,8	100,1	108,7	106,1	112,7

TABL. 7. GRANICE UBÓSTWA W IV KWARTALE 2004 R.

GRANICE UBÓSTWA	Gospodarstwo 1-osobowe	Gospodarstwo 4-osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)
	w złotych	
Relatywna.....	478	1291
Ustawowa.....	461	1264
Minimum egzystencji.....	377	1018
Subiektywna (lejdejska).....	955	1577

TABL. 8. ODSETEK OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM WEDŁUG WYBRANYCH CECH SPOŁECZNO-EKONOMICZNYCH

GOSPODARSTWA DOMOWE	Granice ubóstwa					
	relatywna ^{a)}		ustawowa ^{b)}		minimum egzystencji ^{c)}	
	2003 ^{d)}	2004	2003 ^{d)}	2004	2003 ^{d)}	2004
	w % osób					
OGÓŁEM.....	20,4	20,3	18,1	19,2	10,9	11,8
Miasto.....	13,7	14,0	11,9	12,9	6,8	7,7
Wieś.....	31,2	30,4	28,0	29,3	17,5	18,5
Grupy społeczno-ekonomiczne						
Pracowników.....	17,0	17,3	14,7	16,7	8,1	9,4
Pracowników użytkujących gospodarstwo rolne.....	29,1	25,8	25,5	25,8	14,6	14,7
Rolników.....	33,2	32,3	29,4	31,6	17,2	19,9
Pracujących na własny rachunek.....	12,1	13,6	11,0	13,2	7,0	8,9
Emerytów i rencistów.....	16,7	17,1	14,7	14,7	9,1	9,5
Emerytów.....	10,7	10,9	9,6	8,9	5,6	5,6
Rencistów.....	26,9	28,5	23,5	25,4	15,1	16,8
Utrzymujących się z niezarobkowych źródeł.....	45,5	43,0	42,9	41,5	31,3	30,6
Typ biologiczny gospodarstwa						
Gospodarstwa jednoosobowe.....	5,9	6,1	6,9	6,5	2,7	3,3
Małżeństwa bez dzieci na utrzymaniu.....	5,3	5,6	4,3	2,8	2,3	2,8
Małżeństwa z 1 dzieckiem na utrzymaniu.....	11,4	12,3	9,4	9,5	5,3	6,4
Małżeństwa z 2 dziećmi na utrzymaniu.....	19,3	18,5	17,1	18,1	10,3	9,7
Małżeństwa z 3 dziećmi na utrzymaniu.....	34,0	35,6	29,6	37,6	18,0	21,4
Małżeństwa z 4 i więcej dzieci na utrzymaniu.....	59,7	55,9	56,1	62,4	41,8	40,1
Matka lub ojciec z dziećmi na utrzymaniu..	25,4	23,8	22,2	22,0	12,3	15,2

a) 50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych. b) Kwota, która zgodnie z ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej. c) Szacowane przez IPISS. d) Dane zmienione w stosunku do wcześniej publikowanych ze względu na zastosowanie nowego systemu ważenia wyników badania budżetów gospodarstw domowych.

Źródło: Szacunek na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.